

VIDAS CIKANA

Šakių rajono Lukšių miestelio seniūnas

Kauno politechnikumo

Pramoninės kelių tiesimo specialybės absolventas

(studijas baigė 1975 m.)

Vidas Cikana gimė 1956 m. gegužės 3 d. Karklinių dvare, Vilkaviškio rajone. Baigė Keturvalakių mokyklą, mokėsi Kauno suaugusiųjų vakarinėje dailės mokykloje. 1981 m. su šeima atvyko gyventi į Lukšius (Šakių rajonas) ir pradėjo dirbti tuometiniame „Lenino“ kolūkyje. 1997 m. buvo išrinktas Šakių rajono savivaldybės meru, dirbo juo iki 2000 m. Tais pačiais metais buvo paskirtas Lukšių miestelio seniūnu. Šį darbą dirba ir dabar. 1975 m. baigė Kauno politechnikumo kelių techniko-statytojo specialybę. 2010 m. baigė Vytauto Didžiojo universiteto menotyros fakultetą. Šeima: žmona Asta, dukros- Alma ir Ilma, sūnus Aldas. 1993- 2000 m. aktyviai dalyvavo rajono politinėje veikloje. Buvo Lietuvos Centro sąjungos narys, Šakių rajono savivaldybės tarybos narys. Labai aktyvus visuomenės veikėjas: Šakių rajono tautodailininkų bendrijos „Dailius“ pirmininkas, Lietuvos tautodailininkų sąjungos narys, Lietuvos tautodailininkų sąjungos kūrėjų asociacijos narys, Šakių rajono „LIONS“ klubo narys.

Kūrybinė biografija yra labai plati: tai drožyba, akmens darbai, tapybos darbai, ir fotografija, kuria susidomėjo studijuodamas universitete.

Vaikystėje labiausiai mėgo konstruoti. Dažniausiai tai būdavo baldai lėlėms: lovytės, kėdutės, stalas ar spinta. Vyresnių pamokytas konstravo įvairius ginklus iš medžio ir, kaip ir visi berniukai, žaisdavo karą. Piešdavo vaikystėje dažniausiai pavasario vaizdus: medis, jame inkilėlis, teka upelis, o aplinkui žydi gėlės. Vidas Cikana juokauja: „Besimokydamas suprojektavau tiltą, bet jo nepastatė. Gal ir gerai, ko gero būtų sugriuvęs“. Drožti pradėjo būdamas 13 m. Parodose dalyvauja nuo 1976 m.

Vido Cikanos drožybos darbai puošia visą Lietuvą, tad jų visų pamatyti neteko. Šiuo metu Zyplių dvaro ekspozicijoje demonstruojami tik keli autoriaus darbai. Tai - „Geologas“, į tolį žvelgiantis ir tarsi kažko ieškantis „Piemenukas“, labai maloniai nuteikia „Motulės“ skulptūrėlė, „Berniukas“, pailsėti po sunkių dienos darbų kviečia skulptūra „Sėsk, broliuk, po uosiu“. Visus žavi ir stebina didinga, gal kiek rūsti kalvio skulptūra. Darbai vienas į kitą panašūs apdirbimo technika- visų forma aptaki, švelni, malonu paglostyti. O štai Lukšių miestelio centre stovintis autoriaus darbas jau visai kitoks. Paminklas V.Korsakui – tai aštri, „skausmo ir kančios pilna į dangų besiveržianti laisvo paukščio giesmė“, nes poetas buvo aktyvus kovotojas už laisvą Lietuvą. 1994 m. senos autobusų stotelės vietoje Vidas Cikana įkūrė Atminimo parką, kurį sudaro ant paaukštinto iškilusi originali meniška Atminimo koplytėlė, saugojanti žuvusių partizanų ir tremtinių atminimą, nes jos viduje kiekviename ten esančio piramidės lauko akmenyje - žuvusių aukų pavardės, gyvenimo datos. Šalia parkelyje - Vido Cikanos kurti paminklai A.Tatarei, J. Pavalkiui - Vijūnui, P. Kriaučiūnui ir kitiems. Autorius daug medžio darbų sukūrė plenerų metu. Tai gerai žinomos „Raganų kalno“ skulptūros „Karalaitė“, „Saulės pagrobimas“, „Smuikininkas“ Juodkrantėje, „Vaikas“ Riešėje, „Šv. Jurgis“ Birštone, „Giliukas“ Palūšėje, „Kvieslys“ Utenoje „Vestuvių kalne“, „Baltijos dvasia“ Vilkaviškyje, „Miško deivė“ Kėdainiuose. Daug darbų yra skirta bažnyčioms ir jų aplinkai papuošti. Paminėsiu tik keletą, nes kiek autorius darbų padovanojo, jau net pats gerai neatsimena. Tai - „Archangelas“, „Jėzus iš Nazareto“, „Marijos kryžius“, „Atminties kryžius“, „Nukryžiuotasis“, paminklas kunigui J. Totoraičiui, vysk. Staugaičiui. Žavi žaismingas koplytstulpis „Nykštukas“ Šakiuose esančiame Lingio

parke, kurį labai mėgsta jaunimas; bibliotekos aplinką puošia „Žmogus - knyga“, o simbolinis „Varpas“ į pamokas kviečia prie „Varpo“ mokyklos“. Šakių kapinėse stovi ažuolo koplytstulpis „Trys kryžiai tremtiniam“, Jonavos kapinėse dėmesį atkreipia koplytstulpis Abraomui Kulviečiui, Kriūkų miestelį puošia „Paminklas daraktoriams“, Panoviuose - „Šokėja“ (J. Lingiui), Sintautuose - paminklas Atgimimo ažuolynui, Pelenių kaime - paminklas skulptoriui V. Grybui. Ne vieną koplytstulpį ar skulptūrą drožėjas sukūrė buvusiems ar esamiems kaimams atminti. Tai - paminklas Rudžių kaimui atminti, J. Lingio tėviškėje.

Kelis kartus Vidas Cikana dalyvavo pleneruose užsienyje: Vengrijoje, Švedijoje, Norvegijoje, Lenkijoje. Tas šalis ir puošia autoriaus ažuolo koplytstulpiai - „Vyno dievas“, „Bachus“, Šv. Jurgis, „Lietuviškas rūpintojėlis“, „Vytautas“, „Rūpintojėlis“ ir ažuolinė skulptūra „Rūpintojėlis“.

Paskutiniaisiais metais Vidas Cikana daug kuria skulptūrų iš akmens. Apie savo kūrybą sako: „Jau 30 metų klausiu savęs, kodėl taip sunkiai įveikiamas akmuo traukia, vilioja, kankina ir kartu atneša džiaugsmą. Kartais jaučiu, kad akmuo prašo - paliesk mane. Nėra prasmės analizuoti, kas iš to išėjo. Juk kartais dažai, pasilieję ant drobės, virsta šedevru. Beieškant akmenyje formos, svarbiausia laiku sustoti ir pajauti, kaip iš jo skverbiasi spalvos. Trauktis nėra kur.“

Autoriaus darbų iš akmens - pilna Lietuva, turbūt nėra nė vieno regiono, kuriame nerasime Vido Cikanos paminklo. Tai tremtinių, knygnešių, rezistencijos kovotojų, kunigų, literatų, šventųjų, garsių Lietuvos žmonių įamžinimas akmens skulptūrose. Daug darbų menininkas skyrė savo miesteliui. Jau minėta „Atminties koplytėlė“, akmens skulptūros kun. A. Tatarei; literatui J. Pavalkiui - Vijūnui; knygnešiui P. Kriaučiūnui; švietėjui, publicistui J. Adomaičiui-Šernui. Lukšių kultūros centro aplinką puošia dekoratyvinė skulptūra, o miestelio centre karių kapinėse iš skausmo sustingusi stovi „Kareivio motina“. Lukšių kapinėse stovi Vido Cikanos kurti labai originalūs paminklai sodininkui J. Juodulaičiui, agronomui A. Eimučiui, veterinarijos gydytojui V. Žukauskui, mokytojai J. Gurgždienei. Nemažai darbų, kuriais gėrisi ne tik miesto gyventojai, bet ir svečiai stovi rajono centre - Šakiuose. Tai ir vėl šventieji: „Kristus“ - prie parapijos namų, „Rūpintojėlis“ kunigui Samuoliui bažnyčios šventoriuje, Ilguvos koplyčia. Daug skulptūrų iš akmens autorius paskyrė garbingiems žmonėms - paminklas knygnešiams Sudargo kaime, paminklinis akmuo tremtiniam Gerdžiūnuose, paminklas prof. J. Pikčilingiui Sintautų kapinėse, paminklas rezistencijos kovotojams Kudirkos Naumiestyje, tremtiniai J. Liutvinui Gerdžiūnuose kryžių kalnelyje, žuvusiems partizanams Griškabūdžio sen., J. Lukšai-Daumantui Veiveriuose, daktarui H. Petkevičiui Kaune, paminklas Grigaravičiui Kaune, paminklinis ansamblis Masteikų šeimai Ignalinos rajone, „Vaistininkei“ - Lekėčiuose. Originalumu pasižymi ir žmogaus pomėgi atspindi paminklas krepšinio treneriui V. Bimbai Kaune ir paminklas gydytojui „Rankos“ Jurbarke. Ne vieną įspūdingą skulptūrą ar paminklą Vidas Cikana sukūrė vietovėms paminėti ir įamžinti. Tai - „Sudargo piliakalniui - 690 m.“, „Lekėčiams - 500 m.“, „Sintautams - 450 m.“, Sirvydų kaimui atminti. Vienas iš paskutinių stambesnių autoriaus akmens darbų - „Rūpintojėlis“ - iškeliavo į Lazdijus. Skulptūrą „Veidu į samanas“ autorius sukūrė plenero „Zyplių žiogai“ metu, ja galima gėrėtis Zyplių dvaro teritorijoje. Nuolatinė akmens skulptūrų paroda eksponuojama Zyplių dvaro Svirno galerijoje. Dėmesį patraukia nedideli, bet saviti darbai - „Pirmokas“, „Kaimynė“, „Derybininkas“, „Koalicijos partneris“, „Rūpintojėlis“, „Gyvūnas“, „Sraigė“, „Dar patylėkim“, „Durnių laivas“ (autorius paskyrė šią skulptūrą rašytojui V. Petkevičiui, nes artimai jį pažinojo). Sukurta iki 100 stambesnių paminklų įvairiose Lietuvos kapinėse, apie 200 įvairių kamerinių darbelių iš akmens bei medžio, kurie saugomi privačiose kolekcijose, pavyzdžiui: „LIONS“ klubo organizuojamam labdaros renginiui, kuris vyko Zyplių dvare per naktį autorius sukūrė akmens darbą „Duodanti ranka“ ir jį paaukojo aukcionui. Aštuonis V. Cikanos darbus įsigijo Čikagos liaudies meno muziejus, o medžio skulptūrėlė nupirktą į Liaudies meno fondus M. K. Čiurlionio muziejuje Kaune.

Vido Cikanos kūrybinė veikla neapsiriboja vien drožyba ir akmens kalimu. Autorius yra nutapęs apie 20 tapybos darbų. Šiuo metu Zyplių dvaro Arklidžių ekspozicijoje randame tik tris autoriaus paveikslus, tai - „Vytautas Didysis“, „Psichologiniai pamąstymai“ ir „Angelas“. Darbai gyvybingi, šviesūs. Savo kūrinius autorius eksponavo 50 rajoninių ir respublikinėse parodose, dalyvavo 20 respublikinių ir 9 užsienio pleneruose.

Besimokydamas Vytauto Didžiojo universitete, Vidas Cikana pabandė kurti meninę fotografiją. Jo baltas medinis angelas „keliavo“ rudenėjančio Zyplių dvaro parko takais. Po šios kelionės ir gimė fotografijos darbų ciklas „Ten, kur angelai vaikšto mirštančių spalvų žeme...“ Šie darbai puošia Lukšių kultūros centro erdvę.

Dabar daugelis didžiųjų miestų didžiuojasi projektiniais renginiais - ledo skulptūrų kūrimu.

Vidas Cikana jau 2004 m. Lukšių miestelio centre, talkinant sūnui Aldui bei Lukšių miestelio seniūnijos darbininkams, sukūrė nuostabiai gražią ledo skulptūrų kompoziciją „Ledinė rotušė“. Žinia apie neeilinius Vido Cikanos sugebėjimus sklido plačiai. Pažiūrėti į „ledo stebuklą“ važiavo lankytojai iš visos Lietuvos. Nuo to laiko beveik kiekvienais metais, jei tik tam palankios oro sąlygos (tinkamas ledas šalia esančiame tvenkinyje), Lukšių miestelį puošė ledo skulptūros. Paminėtina yra 4,5 m. aukščio ir 7 m. pločio skulptūra „Tūkstantmečio ledas“. Tai lietuvių stiprybės ir išminties simbolis. Statulos viduryje buvo pavaizduotas šalies valdovas. Tėvas ir sūnus, padedant seniūnijos darbininkams, skulptūrą surentė per vieną dieną, ji buvo skirta Lietuvos vardo tūkstantmečiui paminėti.

2005 m. Lukšių miestelio gyventojus, jo svečius ir pravažiuojančius nustebino Velykinis 3 m. aukščio „Margutis“, kuris papuošė miestelio centrą. Tai ir vėl miestelio seniūno Vido Cikanos Velykinė dovana. Dabar kiekvienais metais šis simbolis grąžina miestelį Velykų laikotarpiu. Kartais seniūnas suabejoja: „Gal jau nereikia to margučio, gal jau visiems nusibodo?“ Bet kai pasipila klausimai, kodėl nėra margučio, abejonės prapuola. Ir vėl galime gėrėtis puošmena - Velykiniu Margučiu.

Vienas iš svarbesnių objektų, kuriuo labai rūpinasi Vidas Cikana - Zyplių dvaro atstatymo darbai ir kultūrinė - parodinė veikla šiame dvare. Jau 2001 m. pradėjo gaivinti Zyplių dvarą, kuris tapo ne tik rajono, bet ir respublikiniu kultūros židiniu. Kartu su rajono tautodailininkais, miestelio gyventojais sutvarkė parką, kuriame augo gamtos saugomas paminklas - penkių šimtų metų senumo ažuolas, buvusiose arklidėse įsteigė muziejų- galeriją. 2009 m. buvo atidaryta ir antroji- Svirno - galerija. Aštunti metai Zyplių dvare vyksta tradicinis tarptautinis menininkų pleneras „Zyplių žiogai“, kurio metu suvažiavę tautodailininkai tapo, drožia iš medžio, užsiima kalvystės darbais, siuva, mezga, neria, kuria karpytinius paveikslus, keramikos gaminius. Daugelis sukurtų darbų lieka Zyplių galerijų ekspozicijose, o dalis puošia Lukšių miestelį. 2009 m. vykusio plenero metu Vidas Cikana ir kalvis V. Kuzinas iš Vilniaus kartu su savo mokiniais sukūrė ir pastatė įspūdingo dydžio ir grožio skulptūrą „Vartai į antrą tūkstantmetį“ Siesarties vingio parkelyje Lukšių miestelio centre, kurio įkūrimo iniciatorius taip pat Vidas Cikana. Tai 12 tonų sveriantis 8 metrų aukščio ir 6 metrų pločio keturių sujungtų kryžių kompozicija, papuošta trimis metalinėmis 3,5 m. aukščio saulutėmis. Autoriai turi vilties, kad saulutės apšvies mūsų kraštą vilties, geranoriškumo ir pilietiškumo šviesa. Vidas Cikana tikisi, kad vartai taps apsisprendimų vieta stovintiems gyvenimo kryžkelėse. Tais pačiais metais vykusio plenero „Zyplių žiogai“ metu Vidas Cikana ir V. Kuzinas sukūrė kalvystės ir akmens meno šedevrą - „Jaunavedžių stalas“, prie kurio važiuoja fotografuoti jaunavedžių poros iš visos Lietuvos. O seniūnas tikisi, kad jaunieji galės ir susituokti prie šio stalo Siesarties vingio parke, kuriame medžio, akmens, kalvystės darbai, gėlynai ir fontanai, kurių autorius Vidas Cikana, jungiasi į visumą.

Zyplių dvaro Arklidžių galerijoje Vido Cikanos iniciatyva vyksta įvairaus pobūdžio renginiai: meno plenerai, koncertai, vaikų katalikiškos ir kūrybinės stovyklos, respublikiniai festivaliai („Pažaislio festivalis“), teatro dienų renginiai, įvairių profesinių švenčių paminėjimai. Tradiciniai tampa „Puodžių turgaus“, „Kalvių kalvio“ rinkimo renginiai, neįgaliųjų stovyklos. Zyplių dvaro komplekse Vido Cikanos pastangų dėka yra įkurtos keramikos, kalvystės ir akmens dirbtuvės, kuriose galima susipažinti su šiais menais. Didelė seniūno svajonė- atstatytuose dvaro rūmuose įkurti amatų mokyklą, kad jaunuoliai, norintys susieti savo gyvenimą su menu, čia galėtų mokytis ir dirbti.

Vidas Cikana savo žinias ir patirtį stengiasi perduoti savo sūnui Aldui, kuris taip pat tautodailininkų bendrijos narys, jo darbais galime grožėtis Zyplių dvaro ekspozicijoje. Aldas sako: „Menas mane supa nuo pirmų gyvenimo dienų. Mano tėtis, skulptorius Vidas Cikana, visą laiką stengdavosi įtraukti mane į kūrybos procesą. Jis man patikėdavo savo darbų šlifavimą ir poliravimą, o dabar „išokau“ į kitą lygį - dirbame kartu bei dalijamės mintimis. Nemažai mano darbų pasiliko viešosiose erdvėse, pirmieji darbai atsirado dar man būnant moksleiviu. Kūrybiškumas yra lavinamas ir ugdomas, tikiuosi, ateis metas, kai aš galėsiu pamokyti kitus, kaip mano tėtis.“

Gera kalbėti apie žmogų, kurio gyvenimas yra įprasminamas gražiais darbais. Toks yra tautodailininkas Vidas Cikana. Tai žmogus, kurio galvoje nuolat knibžda naujos idėjos ir mintys. Dažnai iš jo lūpų sklinda pasakymai: „Ką čia tokio gero ar gražaus nuveikti? Gal kokį paminklą ar fontaną pastatom?“ Tai žmogus, į kurį turime lygiuotis daugelis iš mūsų, ypač šiais materializmo ir cinizmo laikais, juk ne visada tik turtai džiugina žmogų. Daug maloniau, kai tavo kūriniai ar pastangos geriems darbams yra teigiamai įvertinamos visuomenėje.

Daiva Bukšnienė
Lukšių kultūros centro direktorė